

SUOMEN KIELITETEELISEN YHDISTYKSEN JOHTOKUNTA 1988

Puheenjohtaja: Jan-Ola Östman, Åbo Akademi
Sihteeri: Urpo Nikanne, Helsingin yliopisto

Varsinaiset jäsenet:

Kalevi Wiik, Turku (varapuheenjohtaja)
Kristiina Jokinen, Helsinki (varasihteeri)
Urho Määttä, Tampere
Hannele Dufva, Jyväskylä
Jussi Niemi, Joensuu
Heikki Kangasniemi, Oulu

Henkilökohtaiset varajäsenet:

Mauno Koski, Åbo
Tapani Kelomäki, Helsinki
Kaija Kuiri, Tampere
Pertti Hurme, Jyväskylä
Markku Filppula, Joensuu
Markku Kantola, Oulu

Rahastonhoitajat: Marja-Liisa Helasvuo (1988), Mari Siirainen (alk. 1.1.1989)
Yhdistyksen postiosoite: c/o Sihteeri Kristiina Jokinen, Helsingin yliopisto, Tietokoneingvistikank tutkimusyksikkö, Hallituskatu 11, 00100 Helsinki.

JULKAISUPERIAATTEET

Yhdistys pyrkii julkaisemaan vuosikirjan kerran vuodessa, joka kevät. Yhdistyksen edellisen vuoden puheenjohtaja ja sihteeri ovat vastuussa vuosikirjan ilmestymisestä.

Vuosikirja koostuu eri osastoista, joita toimittamaan johtokunta voi määrätä johtokunnan jäsenen tai pyytää muun sopivan henkilön. Yhdistyksen järjestämät tilaisuudet muodostavat erilliset osastot vuosikirjassa. Niiden lisäksi vuosikirjaan kuuluu yleinen osa, jossa julkaistaan artikkeleja, sekä lastuja-osa, jossa julkaistaan lyhyitä kirjoituksia, lastuja. Yhdistyksen jäsenet ja muut tutkijat voivat lähettää näihin osastoihin käsikirjoituksiaan. Johtokunta voi myös pyytää myös vierailevaa kielitieteilijää kirjoittamaan artikkelin yleiseen osaan.

Johtokunta pyytää jokaisesta kirjoituksesta yhden tai useamman anonyymien arvostelijan lausunnon, ennen kuin se hyväksytään julkaistavaksi.

Kirjoittaja saa artikkelistaan 50 eripainosta.

Vuosikirja lähetetään automaattisesti niille jäsenille, jotka ovat maksaneet jäsenmaksunsa.

OHJEITA AVUSTAJILLE

- Yleinen deadline käsikirjoituksille on 15. maaliskuuta joka vuosi, jollei jäsenkirjeessä toisin ilmoiteta.
- Artikkelien suositeltava pituus on noin 15 sivua. Vain poikkeustapauksissa julkaistaan yli 20-sivuisia artikkeleita. Lastujen maksimipituus on viisi sivua.
- Kirjoitukset pyydetään lähettämään yhdistyksen sihteerille yhdistyksen osoitteeseen tai, jos kirjoitus on konferenssiesitelmä, sen voi lähettää suoraan kyseistä konferenssia käsittelevän osaston toimittajalle.
- Artikkelin on oltava siististi kirjoitettu, valmis kopioitavaksi (sähkökirjoituskoneella kirjoitettavien on käytettävä kertakäyttönauhaa, kirjasinten olisi hyvä olla suurehkot, koska teksti pienennetään puoleen.)
- Vuosikirjaan voi kirjoittaa yhdistyksen virallisilla kielillä: suomeksi, ruotsiksi tai englanniksi. Johtokunta voi hyväksyä myös muilla kielillä kirjoitettuja artikkeleja. Erityisesti niitä, jotka kirjoitavat muulla kielellä kuin äidinkielellään, pyydetään huolehtimaan kirjoituksen kieliasun oikeellisuudesta. On toivottavaa, että kirjoittaja lisää artikkelinsa alkuun lyhyehkön (korkeintaan 100 sanan) tiivistelmän jollain muulla kuin artikkelissa käytetyllä kielellä.
- Lähdeviitteiden merkinnässä olisi mielellään noudatettava *Language*-lehden käytäntöä.
- Ensimmäisen sivun vasemmassa yläkulmassa on oltava allekkain seuraavat tiedot:
(1) Artikkelin otsikko, (2) Kirjoittajan nimi, (3) Yliopisto tai vastaava
- Kirjoittajia pyydetään käyttämään 1½:n rivinvälillä ja jättämään sivun yläreunaan 4 cm:n marginaalin ja alareunaan sekä oikeaan ja vasempaan reunaan 3 cm:n marginaalit. Myös muut mahdollisuudet tulevat kyseeseen, jos kirjoittajalla on mahdollisuus saada tekstinkäsittelylaitteesta siisti laatukirjoittimella tehty printti.
- Sivut pyydetään numeroimaan lyijykynällä liuskan kääntöpuolelle. Sivunumeroita ei tule merkitä tekstipuolelle.

S K Y 1 9 8 9 . Predominantly pragmatics

Suomen kielitieteellisen yhdistyksen vuosikirja 1989
Språkvetenskapliga Föreningens i Finland Årsbok 1989
The 1989 Yearbook of The Linguistic Associaton of Finland

Toimittaneet
Redigerad av
Edited by

Jan-Ola Östman
Urpo Nikanne
Kristiina Jokinen
Tapani Kelomäki

Suomen kielitieteellinen yhdistys
Helsinki 1989

ISBN 951-95264-3-9
ISSN 0785-3157

SKY 1989

ISBN 951-95264-3-9

ISSN 0785-3157

Alkusanat		5
Yleinen osa		
<i>Urpo Nikanne</i>	Keskustelua autonomisesta syntaksista ja formaalista kieliopista	13
<i>Martti Nyman</i>	Combinability and situations: Is the Saussurean sign in need of augmentation?	31
<i>Kristiina Jokinen</i>	Kontekstin ja merkityksen vuorovaikutus: Diskurssirepresentaatioteoriaa	53
<i>Olli Kuure</i>	A comprehensive model of the linguistic sign	71
Pragmatiikka		
<i>Tuija Virtanen</i>	Report on two pragmatic symposia in Helsinki	89
<i>Jan-Ola Östman</i>	Pragmatiikalle koherenssia etsimässä	101
<i>Anu Klippi & Minna Silvast</i>	Pragmaattinen näkökulma afasian tutkimisessa	121
<i>Salli Kancaanpää</i>	Vastakysymys kysymyksenä ja vastauksena	145
<i>Jacob Mey</i>	A pragmatic look at artificial intelligence	161
<i>Urpo Nikanne</i>	Kielioppi, syntaksi ja pragmatiikka	177
<i>Bruce Fraser</i>	Parallel too	197
Lastut		
<i>Maija Grönholm</i>	Fläski ja lamppafioli	205
<i>Leif Nyholm</i>	Att tiga - några personliga reflexioner	209
Publications received		215
Suomen kielitieteellisen yhdistyksen säännöt		217

ALKUSANAT - FÖRORD - PREFACE

Runsaasta myönteisestä palautteesta olemme päätelleet, että yhdistyksen viimevuotinen päätös koota artikkeleita kerran vuodessa ilmestyväksi vuosikirjaksi oli järkevä. Kiitämme jäsenistöä luottamuksesta ja tarjoamme nyt uuden korkeatasoisia kirjoituksia sisältävän vuosikirjan. Julkaisuperiaatteet ovat samat kuin viime vuonna. Valitettavasti tänäkin vuoden vuosikirjaan emme saaneet kirja-arviointeja. Toivomme tässä suhteessa parannusta. Pyrimme luonnollisesti muutenkin kehittämään yhdistyksen vuosikirjaa edelleen, joten kaikenlainen palaute on tervetullutta.

Det har varit ett år fyllt av intressanta händelser för föreningen. Vi är synnerligen tacksamma för det förtroende ni visat oss genom att så mangrant möta upp på våra olika tillställningar. Syntaxseminariet i januari 1988 drog c. 80 språkintresserade, professor Annie Zaenens intensivkurs i mars hade tiotals aktiva deltagare, diskussionstillfället om pragmatikens ställning i lingvistikens i november fick en fantastisk uppslutning (uppskattningsvis 160), och pragmatik-konferensen i januari 1989 återigen ett femtiotal medverkande. Vi ser fram emot att träffas igen på våra tillställningar i vår (om pragmatik), i höst (om lexikologi), nästa vinter (om lingvistikens nuvarande ställning i Finland) och överhuvudtaget i framtiden.

We have attempted to internationalize our yearbook this year, by even more forcefully stressing the usefulness of having abstracts in, say, English precede the text of papers written in Finnish or Swedish. We have not, however, (yet!) wanted to start competing with international journals in linguistics. Our yearbook needs to be able to fulfill a number of diverse purposes. Apart from aiming to be part of the world-wide endeavour of scientifically forwarding our understanding of language, we also want to maintain the function of the

association's publication series as an outlet for the first attempts of youngish researchers to reach a wider public. Our principle has thus remained that people write in whichever of the three official languages of the association, depending on who they want to reach.

Kerroimme jo viime vuoden vuosikirjassa yhdistyksen 15.-16. tammikuuta 1988 järjestämästä syntaksin jatkokoulutusseminaarista. Tilaisuudesta on Kristiina Jokinen kirjoittanut lyhyen selostuksen viime vuoden vuosikirjaan (SKY 1988: 63-64). Yli puolet viime vuoden vuosikirjasta olikin satoa tämän tilaisuuden esitelmistä.

Maaliskuussa 1988 yhdistys kutsui yhdessä Helsingin yliopiston yleisen kielitieteen laitoksen kanssa Ph.D Annie Zaenenin, joka toimii San Franciscossa Xerox PARC -tutkimuskeskuksessa (Intelligent Systems Laboratory). Zaenen piti Helsingin yliopiston tiloissa intensiivikurssin leksikaalis-funktionaalista kieliopista (Lexical Functional Grammar, LFG) 22.-24. maaliskuuta. Kurssille osallistui noin 40 henkilöä eri puolilta Suomea. Perjantaina 25.3. Zaenen piti kahden tunnin yleisöluennon Helsingin yliopistossa aiheesta "Long Distance Dependencies". Suomen Akatemia tuki vierailua taloudellisesti.

Yhdistyksen vuosikokous pidettiin Oulussa 13. toukokuuta 1989 Kielitieteen päivien yhteydessä. Kokouksessa valittiin vuoden 1989 johtokunta sekä puheenjohtaja ja sihteeri.

Lauantaina 27. marraskuuta 1988 yhdistys järjesti keskustelutilaisuuden aiheesta "pragmatiikka kielitieteessä" Helsingin

yliopistossa. Tilaisuuden kulku oli seuraava: Jan-Ola Östman piti keskustelun lähtökohdaksi alustuksen pragmatiikan historiasta, nykytilanteesta ja tulevaisuuden näkymistä. Hänen esityksensä otsikko oli "Pragmatiikalle koherenssia etsimässä". Alustus on julkaistu tässä numerossa. Östmanin ajatukset oli annettu hyvissä ajoin ennen tilaisuutta kommenttipuheenvuorojen esittäjien pohdittaviksi. Kommenttipuheenvuorot vastasivat Östmanin alustuksessa esiin nostamiin kysymyksiin, mutta olivat myös itsenäisiä esityksiä, itsenäisiä kokonaiskäsityksiä pragmatiikan statuksesta. Jaakko Lehtonen puhui pragmatiikasta viestintätieteen näkökulmasta, Auli Hakulinen korosti etnometodologista tutkimusotetta, ja Eija Ventolan puheenvuoro toi mukaan hallidaylaisen systeemis-funktionaalisen näkökulman. Puheenvuoroista on Tuija Virtanen ystävällisesti laatinut yhdistykselle yhteenvedon "Report on two pragmatic symposia in Helsinki", joka on luettavissa tässä numerossa.

Tilaisuutta seurasi täysi sali eli noin 160 kuulijaa, mikä ei ole aivan pieni joukko lauantaipäivän yleisöksi.

13. tammikuuta 1989 yhdistys järjesti yksipäiväisen seminaarin pragmatiikasta Helsingin yliopistossa. Pragmatiikka oli esitelmäkutsussa määritelty hyvin laajasti: pragmatiikaksi voitiin lukea kaikki tutkimus joka käsittelee kielisysteemin vuorovaikutusta kielenulkoisten järjestelmien kanssa. Seminaarissa pidettiin seuraavat esitelmät: Jacob L. Mey (Odense, Tanska), 'A pragmatic look at artificial intelligence'; Martina Björklund, 'Interaction of text and context in 19th c. Russia'; Tuija Virtanen, 'Temporal adverbials in text structuring'; Pirkko Kukkonen, 'Foneettisia ja fonologisia näkökohtia afaattikkojen äännevirheiden tulkinnessa'; Anu Klippi, 'Afasiapotilaiden intentioiden välittämisestä'; Minna Silvast, 'Afasiapotilaan ja puheterapeutin keskustelusta'; Esa Itkonen, 'Semantiikka vs. pragmatiikka: kaksi heterogeenista vai homo-

geenista aluetta'; Urpo Nikanne, 'Kielioppi, syntaksi ja pragmatiikka'; Salli Kankaanpää, 'Vastakysymys kysymyksenä ja vastauksena'; Janina Orlov, 'Början och slut i Puskins Tsar Saltan'; Fredrik Ulfhielm, 'Moon and turtle; or, the magic world of spoken Japanese'.

Tilaisuudessa pidetyistä esitelmien satoa ovat seuraavat tässä numerossa julkaistut artikkelit: Jacob Meyn "A pragmatic look at artificial intelligence", Anu Klipin ja Minna Silvastin "Pragmaattinen näkökulma afasian tutkimisessa", Salli Kankaanpään "Vastakysymys kysymyksenä ja vastauksena" ja Urpo Nikanteen "Kielioppi, syntaksi ja pragmatiikka". Tuija Virtasen kirjoituksessa "Report on two pragmatic symposia in Helsinki" selostetaan myös tätä tilaisuutta.

Kun näitä alkusanoja kirjoitetaan, yhdistyksellä on juuri meneillään jatko pragmatiikka-temaan. Yhdistyksen vieraana kävi 19.-21. huhtikuuta esitelmöimässä kansainvälisesti tunnettu pragmaatikko professori Bruce Fraser Bostonin yliopistosta. Hän piti neljä esitelmää: kaksi Helsingissä ja kaksi Turussa. Fraser antoi yhdistyksen julkaistavaksi artikkelinsa "Parallel too", joka ilmestyy tässä numerossa. Toukokuun alussa Kansainvälisen pragmatiikan yhdistyksen (IPrA) pääsihteeri Jef Verschueren Antwerpenin yliopistosta oli yhdistyksen vieraana ja piti Turussa ja Helsingissä yhteensä kuusi esitelmää pragmatiikan eri aloilta.

Kiitämme Kristiina Jokista ja Tapani Kelomäkeä uhrautuvasta toimitustyöstä. Lisäksi haluamme kittää johtokunnan jäseniä, erityisesti Martti Nymania, Heikki Kangasniemeä ja Urho Määttä, joiden asiantunteva apu on auttanut tekemään tästä vuosikirjasta hyvän julkaisun. Ralf Andtbacka on auttanut toimitusta

puhtaaksikirjoituksessa ja muissa käytännön tehtävissä. Tästä kiitokset. Julkaisuperiaatteidemme mukaan jokainen kirjoitus joutuu anonyymien arvioijien arvosteltavaksi ja kommentoitavaksi ennen kuin se hyväksytään julkaistavaksi. Kiitämme sydämellisesti kaikkia asiantuntijoita, jotka ovat toimineet anonyymeina arvioijina.

Suomen Akatemia on tukenut yhdistystä rahallisesti ja näin mahdollistanut tilaisuuksien järjestämisen ja onnistumisen. Myös tätä vuosikirjaa varten olemme saaneet Suomen Akatemialta avustuksen, mikä mahdollistaa vuosikirjan lähettämisen kaikille jäsenmaksunsa maksaneille jäsenille. Kiitämme lämpimästi Suomen Akatemiaa ja valtion humanistista toimikuntaa tuesta.

Kiitämme vielä kerran yleisöä, joka on käynyt seuraamassa yhdistyksen tilaisuuksia. Toivomme näkeväme teidät tilaisuuksissamme myös vastedes.

Toukokuussa 1989

Jan-Ola Östman

Urpo Nikanne